

KONTROLLUTVALGET FOR KOMMUNIKASJONSKONTROLL

Justis- og beredskapsdepartementet
Postboks 8005 Dep
0030 OSLO

Deres dato	Deres referanse	Vår referanse 2018/1384	Vår dato 01.06.2018
------------	-----------------	----------------------------	------------------------

Særskilt innberetning etter kommunikasjonskontrollforskriften § 17 - sletting av materiale fra kommunikasjonskontroll m.m.

Innledning

Kontrollutvalget for kommunikasjonskontroll (KK-utvalget) skal etter straffeprosessloven §§ 216 h, 216 m og 216 o føre kontroll med politiets og påtalemyndighetens behandling av saker om kommunikasjonskontroll, romavlytting og dataavlesning.

Utvalget skal blant annet kontrollere at de opplysningene som politiet har fått ved kommunikasjonskontroll, romavlytting og dataavlesning, bare blir brukt på lovlig måte, og at lovens regler om oppbevaring og tilintetgjøring av materiale blir fulgt, jf. kommunikasjonskontrollforskriften § 14.

KK-utvalget ønsker med denne innberetningen å gjøre Justis- og beredskapsdepartementet oppmerksom på det som utvalget anser som systematiske brudd på de særlige reglene om sletting av materiale fra kommunikasjonskontroll.

Bakgrunn og historikk

Særlige regler om sletting av denne type materiale ble først gitt i den midlertidige lov 17. desember 1976 nr. 99 om adgang til telefonkontroll ved etterforskning av overtredelser av narkotikalovgivningen § 6. Utdypende regler ble gitt i forskrift om telefonkontroll. Reglene er videreført med mindre endringer i gjeldende forskrift 9. september 2016 nr. 1047 om kommunikasjonskontroll, romavlytting og dataavlesning (kommunikasjonskontrollforskriften) § 9.

Ordlyden i bestemmelsen ble ved lovendring 5. juni 1992. nr. 52 videreført i straffeprosessloven § 216 g uten realitetsendringer. Ved lov 3. desember 1999 nr. 82 ble det gjort mindre redaksjonelle endringer i bestemmelsen, og «forebygging» ble føyet til.

Postadresse	Kontoradresse	Telefon
Postboks 8027 Dep	Holbergsgate 1	22991349
0030 Oslo		
www.kk-utvalget.no		

Metodekontrollutvalget konstaterte i NOU 2009:15 avsnitt 24.1, på bakgrunn av blant annet innspill fra KK-utvalget, at «reglene ikke praktiseres etter sin ordlyd». Fra KK-utvalgets notat til Metodekontrollutvalget siteres:

Det rår usikkerhet i politidistriktene omkring makuleringsreglene. Praksis i politidistriktene synes likevel gjennomgående å være at alt materiale i saker som kan bli eller har blitt iretteført ikke makuleres, heller ikke etter rettskraftig avgjørelse. Muligheten for gjenopptakelsessak ligger bak denne praksisen.

Metodekontrollutvalget la til grunn at det fortsatt er grunn til å opprettholde en særskilt regulering av materiale fra kommunikasjonsskontroll og romavlytting, og foreslo lovendringer¹. Departementet fulgte opp forslaget i Prop. 147 L (2012-2013), hvor det ble forestått endringer i straffeprosessloven § 216 g. Endringene ble vedtatt av Stortinget i lov 21. juni 2013 nr. 86, men lovendringen er ikke satt i kraft.

I kjennelse fra Høyesterett inntatt i Rt. 2014 s. 1105 uttaler førstevoterende på vegne av flertallet i avsnitt 30:

Oppbevaring av materiale som er innhentet ved kommunikasjonsskontroll, kan altså, i henhold til Grunnloven og det internasjonale menneskerettighetsvernet, bare skje i den utstrekning det er hjemmel for dette i lov eller i forskrift gitt med hjemmel i lov. For å gi en slik hjemmel som Grunnloven og menneskerettskonvensjonene krever, holder det ikke at loven er formelt sett i orden, og at den etter alminnelige tolkningsprinsipper gir grunnlag for lagringen. Det gjelder også kvalitative krav: Loven må være tilgjengelig og så presis som forholdene tillater. Den må dessuten - i lys av den forhøyede risikoen for misbruk og vilkårlighet som erfaringsmessig kan foreligge når myndigheter tillates å operere i hemmelighet - gi rimelige garantier knyttet til blant annet formen for lagring, bruken av materialet, mulighetene for innsyn, sikkerhet og sletting.

I nevnte kjennelse viser Høyesterett til en rekke avgjørelser fra EMD. I flere av disse henvises det til avgjørelsen i *Weber and Saravia* avsnitt 97 (vår understrekning):

In its case-law on secret measures of surveillance, the Court has developed the following minimum safeguards that should be set out in statute law in order to avoid abuses of power: the nature of the offences which may give rise to an interception order; a definition of the categories of people liable to have their telephones tapped; a limit on the duration of telephone tapping; the procedure to be followed for examining, using and storing the data obtained; the precautions to be taken when communicating the data to other parties; and the circumstances in which recordings may or must be erased or the tapes destroyed (...).

I høringsnotat av 22. september 2017 foreslo Justis- og beredskapsdepartementet på nytt endringer i straffeprosessloven § 216 g, og at vesentlige deler av regelverket om sletting overføres til politiregisterloven og politiregisterforskriften². Kontrollutvalget er ikke kjent med status for dette lovforslaget.

Gjeldende ordlyd i bestemmelsen er følgelig fortsatt lik som etter siste lovendring i 1999. I kommunikasjonsskontrollforskriften har det kun skjedd mindre og i denne sammenheng uvesentlige endringer.

---

¹ NOU 2009:15 avsnitt 24.6.2

² Kontrollutvalget for kommunikasjonsskontroll avga 7. februar 2018 hørings svar, som tar opp en del av de samme problemstillinger som i dette brevet.

Kontrollutvalgets funn og erfaringer

Kontrollutvalget for kommunikasjonskontroll har i sine årsrapporter gjentatte ganger påpekt problemstillinger rundt sletting. Kontrollutvalget har per dags dato pågående klagesaker om temaet, og har nylig i stedlig kontroll fått bekreftet at materiale fra kommunikasjonskontroll lagres i betraktelig større utstrekning enn hva gjeldende rett tillater.

Kontrollutvalget har også merket seg høringsuttalelser fra Oslo politidistrikt hvor det fremkommer at «[i] praksis slettes overskuddsinformasjon i liten grad, også etter rettskraftig dom», og tilsvarende fra Vest politidistrikt at «[s]lik loven er utformet nå, har dette i praksis ført til at opplysninger fra KK ikke har blitt sletter».³

Konklusjon

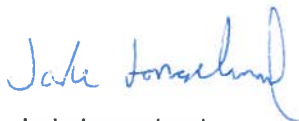
Høyesterett har som nevnt bekreftet at det gjelder et formelt og kvalitativt krav til lovgivningen om oppbevaring av materiale innhentet ved kommunikasjonskontroll. Oppbevaring av slikt materiale utover hva som følger av gjeldende straffeprosesslov § 216 g og kommunikasjonskontrollforskriften § 9 vil følgelig ikke bare være i strid med de konkrete formelle lovbestemmelser, men antagelig også med Grunnloven § 102 og EMK artikkel 8. Utvalget er som sagt kjent med at slik oppbevaring finner sted i stort omfang i flere politidistrikter.

Som kontrollorgan vil KK-utvalget fortsette å påpeke forholdet, og kritisere praksisen når utvalget blir konfrontert med den. En slik situasjon med vedvarende brudd på lovgivningen, herunder EMK artikkel 8, på tross av gjentatt kritikk fra utvalget vil likevel negativt kunne påvirke kontrollregimets legitimitet både blant de kontrollerte og i samfunnet for øvrig.

Med hilsen

Therese Steen
utvalgsleder

Jarle Langeland
sekretariatsleder

Kopi: Riksadvokatembetet, Postboks 8002 Dep, 0030 Oslo

---

³ Høringsssvarene er inntatt i Politidirektoratets hørings svar.

